

Is groene droom van Utrecht een utopie?

FOTO ANGELIEK DE JONGE

Wethouder Lot van Hooijdonk: „Ik wil gewoon principieel dat we er vroeg bij zijn.“

FOTO ANGELIEK DE JONGE

Roland Pereboom (Milieucentrum): „Economisch is het niet haalbaar.“

FOTO MARNIX SCHMIDT

Hoogleraar Catrinus Jepma: „Wat neem je wel en wat niet mee in je cijfers?“

Foto ad

Nederland en de wereld willen in 2050 CO2-neutraal leven, maar het 'groen geregeerde' Utrecht wil al twintig jaar eerder geen broeikasgassen meer de atmosfeer instoten. Een missie vol hindernissen en haken en ogen, waarvan bijna iedereen overtuigd is dat die onhaalbaar is.

IVAR PENRIS

In 2030, over iets meer dan twaalf jaar dus, heeft iedere Utrechter slechts een fiets of elektrische auto. Benzinstations zijn niet meer te vinden in de stad. In elke straat staan tientallen laadpalen om onze moderne auto's van stroom te voorzien. Op gas koken doen we dan al lang niet meer. De daken liggen propvol zonnepanelen en aan de randen van Utrecht staan honderden windmolens. We pompen warmte op uit de bodem. Onze oude huizen zijn voor zo'n 50.000 euro verspijkerd, een rib uit het lijf van woningcorporaties én de particuliere huizenbezitter, want die heeft dat natuurlijk zelf moeten betalen.

Al voor 2010 sprak Utrecht via

toenmalig wethouder Mirjam de Rijk de ambitie uit om volledig klimaatneutraal het vierde decennium van deze eeuw in te gaan. Oude, vieze diesels worden al geweerd. Alle nieuwe huizen worden al zo gebouwd dat ze bijna geen energie van buitenaf hoeven aan te trekken. Hier en daar wordt wel winst geboekt, maar tegelijkertijd gebruiken we voor steeds meer apparaten steeds meer energie.

1.800.000 ton CO2

De klimaatmonitor van het rijk laat dan ook een schrikbarend beeld zien. De CO2-uitstoot is de afgelopen vijf jaar alleen maar toegenomen, tot ruim 1.800.000 ton. Dat is maar 20.000 ton meer dan in 2011, maar toch nog ongeveer 5,2 ton CO2 per inwoner.

Het zijn cijfers waar de gemiddelde burger maar weinig mee kan, hoe graag hij ook wil. Want stel dat het wél lukt en Utrecht in 2030 geen CO2 meer uitstoot? Catrinus Jepma, hoogleraar energie en duurzaamheid aan de universiteit van Groningen, somt een aantal complicerende factoren op. „Wat doen we met alle mensen die van buiten de stad met de auto naar Utrecht komen? Alle toeristen in de stad, zijn die energieneutraal? En ons eten, onze kleding? Waar komt dat vandaan? Wordt dat energieneutraal gemaakt? Wat meet je? Wat neem je wel en niet mee in je cijfers? Ik woon in Groningen en gebruik nog aardgas. Gaat Utrecht dat compenseren? En al die andere broeikasgassen? CO2 is heus niet het enige gas dat de temperatuur van de aarde doet stijgen.“

Gemeenteraadslid Cees Bos van Stadsbelang Utrecht noemt de ambities van de huidige milieuwethouder Lot van Hooijdonk een staaltje 'over de schutting gooien' van het probleem. „Ze

jaagt de auto's de stad uit om de doelen te halen, maar telt de auto's die rondom de stad rijden, niet meer mee. Het milieu houdt niet bij de stadsgrenzen op."

Bovendien verwijten raadsleden haar 'gegoochel' met cijfers, onder meer onlangs tijdens een presentatie van de jaarbegroting van 2018. „Er is een landelijke klimaatmonitor die precies alles bijhoudt per gemeente, maar wij doen het weer zelf. En goh, wat een verrassing: dan scoort Utrecht opeens veel beter", zegt Sander van Waveren van het CDA.

Van Waveren vindt ook dat er ontzettend veel geld wordt uitgegeven aan plannen en subsidies die anders toch wel worden gerealiseerd. „De linkse partijen buitelen over elkaar heen om de ambities weer naar boven bij te stellen. Er wordt veel geld gestopt in weinig effectieve maatregelen, zoals de milieuzone. Wees wat kritischer met al dat geld. De energiemarkt verandert zo hard en burgers doen echt wel mee. Wees gewoon blij met iedereen die stappen zet, en probeer het niet af te dwingen."

De VVD wil vooral voorkomen dat mensen allerlei milieumaatregelen krijgen opgelegd. „We moeten de bewoners niet voorschrijven wat ze moeten gaan doen. Er is nog zo veel onduidelijk en het moet ook financieel allemaal haalbaar zijn", zegt kersvers raadslid Gertjan te Hoonte. Ook hij denkt dat 2030 te vroeg komt. „Het is een mooi streven, maar niet haalbaar."

Directeur Roland Pereboom van het Milieucentrum Utrecht, dat de gemeente gevraagd en ongevraagd advies geeft over milieuvraagstukken, vindt de ambities van Utrecht wel erg pretentief. „Economisch is het onverantwoord, niet haalbaar. Utrecht kan zich ook beter richten op de nationale doelstellingen en het akkoord van Parijs dan op eigen houtje allerlei initiatieven nemen."

Veel sceptici vragen zich ook in

arren moede af hoe de gemiddelde Utrechter met een koophuis dik 50.000 euro bij elkaar moet schrapen om het huis aan te passen en de elektrische auto voor de deur te krijgen. Jop van Buchem, vastgoedontwikkelaar bij woningcorporatie Mitros, vroeg zich vorige week bij RTL Nieuws ook af wie die 40.000 tot 50.000 euro die nodig is om een huurwoning energieneutraal te maken, gaat betalen.

Zijn directeur Henk Peter Kip haastte zich daarna te melden dat dat bedrag in de loop der jaren wel zal afnemen. „We moeten een proces op gang brengen waarbij bouwbedrijven de tijd krijgen om ideeën te ontwikkelen die voor heel grote aantallen huizen geschikt zijn. Dan wordt het vanzelf goedkoper. We moeten nu ook nog niet inzetten op het verbeteren van veel woningen. Dat kan pas, als die kostprijs per huis omlaag is gegaan", zegt Kip. „We gaan elk jaar nieuwe dingen ontdekken en komen dan vanzelf elk jaar dichterbij bij die energieneutrale woning."

„De doelstellingen zijn goed, de maatregelen nog niet", vat klimaatwethouder Lot van Hooijdonk van Utrecht de ambities kort en krachtig samen. Ze geeft zelf meteen toe dat de CO2-neutraliteit in 2030 niet gehaald zal zijn. „Maar we moeten in actie komen, anders wordt het een heel ingewikkeld verhaal. Ik wil gewoon principieel dat we er heel vroeg bij zijn. 2030 gaan we inderdaad niet redden, maar daarom moeten we niet terugvallen op de ambitie van 2050. Dan zijn we gewoon te laat."

Van Hooijdonk wil snel veel in gang zetten. „Want we moeten nog heel veel ontdekken en uitvinden. Banken moeten met financiële producten komen om mensen de kans te bieden hun huis aan te passen. Maak het gas duurder en de stroom goedkoper. Dan worden mensen gestimuleerd om mee te doen. De overheid moet dit willen, de mensen moeten het kunnen."

Rechtszaak

Milieuorganisatie Urgenda, die in 2015 een rechtszaak tegen de staat won met de eis dat er meer gedaan zou worden tegen klimaatverandering, is nóg ambitieuzer dan Van Hooijdonk. Directeur Marjan Minnesma denkt dat het Utrecht wél moet lukken om in 2030 het beoogde doel te halen. „Het is de enige manier om het probleem aan te pakken. De vraag is: hoe hoog voel je de nood? 1,5 graden warmer betekent dat de koraalriffen eraan gaan, de stormen toenemen en 100 miljoen mensen op drift raken."

Maar ligt de gemiddelde Utrechter daar dagelijks wakker van en wil die dik 50.000 euro investeren, terwijl de rest van het land nog lang niet zover is? „Er hoeft geen geld bij!" beweert Minnesma. „Over vijf jaar is elektrisch rijden echt stukken goedkoper. Het onderhoud is nul. Als je je huis aanpakt, krijgt je daarna geen energierekening meer. Je voelt het allemaal in je portemonnee, ook als je niet duurzaam bezig bent. Dat wil toch iedereen?! Deze markt levert duizenden banen op. We zijn allemaal spekkoper. De eerste jaren zal het nog traag gaan, maar daarna móet je wel mee. Anders loop je achter de feiten aan."

Hoogleraar duurzaamheid Jepma blijft sceptisch. „Het gaat echt bakken met geld kosten om dit allemaal te realiseren en we weten nog steeds niet wie dat gaat betalen. Als Utrecht zo doorgaat, zou het 2050 kunnen halen. Maar tegen welke prijs?"